

**กสม. ร่วมกับ สสส. จัดเสวนาวิชาการปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ
ระดมข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา ให้ผู้ตกเป็นเหยื่อเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตร**

วันที่ 25 พฤษภาคม 2565 เวลา 13.00 น. ที่โรงแรมเดอะ สุโกศล กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (สำนักงาน กสม.) ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดเสวนาวิชาการเรื่อง **“ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ: ปกป้อง คุ่มครองสิทธิผู้ตกเป็นเหยื่ออย่างไร?”**

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวเปิดงานเสวนาสรุปว่า อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบของสหประชาชาติ (CEDAW) ระบุให้การคุกคามและการล่วงละเมิดทางเพศเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง อันเป็นการเลือกปฏิบัติที่ทำให้ผู้หญิงไม่ได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกับชาย ทั้งความเท่าเทียมในสิทธิที่จะมีความปลอดภัยในร่างกาย สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมาย และการอยู่อาศัยหรือทำงานในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย จากการเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของ กสม. พบรายงานสถิติสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงและถูกล่วงละเมิดทางเพศเพิ่มสูงขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยผู้ตกเป็นเหยื่อมีทั้งผู้หญิงและเด็กผู้หญิง คนพิการ และบุคคลหลากหลายทางเพศ และยังพบสถานการณ์ปัญหาการคุกคามและล่วงละเมิดทางเพศเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งที่ปรากฏเป็นข่าวและไม่ปรากฏเป็นข่าว เนื่องจากผู้ตกเป็นเหยื่อมักไม่กล้าเปิดเผยเรื่องราวที่เกิดขึ้น รวมทั้งพบอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการได้รับการดูแลฟื้นฟูเยียวยาทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้สามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติ

รศ.ดร. กฤตยา อาชวนิจกุล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวบรรยายในหัวข้อ “การคุกคามทางเพศ และการล่วงละเมิดทางเพศ: สถานการณ์ แนวคิด และ ข้อเสนอสำหรับสังคมไทย” โดยชี้ให้เห็นว่า ความรุนแรงทางเพศ (sexual violence) เป็นปัญหาอันดับหนึ่งของผู้หญิงในสังคมไทย ผู้กระทำความรุนแรงแทบทั้งหมดเป็นผู้ชายที่อยู่ในทุกอาชีพ ทุกระดับการศึกษา และส่วนใหญ่ไม่ถูกลงโทษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความไม่ปกติของระบบคุณค่าวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ที่นำไปสู่อคติในการตีตราผู้เสียหาย (victim blaming) ที่มักกล่าวโทษว่าผู้ตกเป็นเหยื่อเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหา รวมทั้งวัฒนธรรมเงียบ (silent culture) ที่ทำให้ผู้หญิงและผู้ตกเป็นเหยื่อยอมจำนนและไม่กล้าเปิดเผยเรื่องราวเมื่อถูกกระทำ โดยเฉพาะกรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นผู้มีพระคุณหรือมีอำนาจสูงกว่า เป็นเหตุให้เกิดการกระทำความรุนแรงทางเพศซ้ำ ดังนั้น สังคมจึงต้องร่วมกันสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความยินยอมพร้อมใจ (sexual consent)

ในการอภิปรายหัวข้อ “แนวทางในการดูแลช่วยเหลือ/กลไกคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการเยียวยาที่เหมาะสม และข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล” ซึ่งมีวิทยากรผู้มีประสบการณ์และทำงานในเรื่องดังกล่าว ได้แก่ นางสาวเสาวลักษณ์ ทองก๊วย นายกษมาคมสังเสริม

ศักยภาพสตรีพิการ และกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการแห่งสหประชาชาติ นายजेดีเจ เชาว์วีไล ผู้อำนวยการมูลนิธิหญิงชายก้าวไกล พลตำรวจโทสุรเชษฐ์ หักพาล ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดร.น้ำแท้ มีบุญสร้าง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดี สำนักงานอัยการสูงสุด และนางพรพริมา บุญรัตน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมแลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหา โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ประเด็นการล่วงละเมิดกลุ่มเปราะบางเช่นคนพิการที่ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็กผู้หญิง มีบางส่วนเป็นเด็กผู้ชาย ซึ่งเหตุล่วงละเมิดทางเพศต่อคนพิการมักเกิดขึ้นในบ้านโดยผู้กระทำที่เป็นคนใกล้ชิด เช่นเดียวกับการล่วงละเมิดเด็กและเยาวชนซึ่งมีความน่ากังวล เนื่องจากปัจจุบันมีกรณีที่เด็กถูกล่วงละเมิดในครอบครัวและสถานศึกษา อันควรเป็นสถานที่ปลอดภัยที่สุดสำหรับเด็กมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีกลไกป้องกันดูแลเด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่รวมถึงในสื่อสังคมออนไลน์

นอกจากนี้ ในการอภิปรายยังมีการสะท้อนสภาพปัญหาในกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นการละเมิดซ้ำผู้เสียหาย โดยเฉพาะการสอบปากคำหรือสืบพยานผู้เสียหายหลายครั้ง ทำให้ผู้เสียหายเกิดความอับอายเกรงกลัว ไม่ยอมให้ข้อมูลหรือต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรมจนแล้วเสร็จ นอกจากนี้การพิจารณาคดีที่ใช้เวลายาวนาน ยังเป็นผลให้ผู้เสียหายบางรายที่ต้องการเริ่มต้นชีวิตใหม่ไม่ยอมรับหรือฟื้นฟูปัญหาที่นำความเสื่อมเสียมาสู่ตนและครอบครัว เป็นเหตุให้ขาดพยานหลักฐานและทำให้ผู้กระทำผิดยังลอยนวล อย่างไรก็ตาม องค์กรมีข้อเสนอแนะจากผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดให้ร่วมกันแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้การสอบสวนและการดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับเพศสามารถคุ้มครองสิทธิของเหยื่อผู้เสียหายได้อย่างเป็นมิตร เช่น ให้มีการบันทึกถ้อยคำเหยื่อผู้เสียหายผ่านกล้องวงจรปิดโดยสามารถนำเทปมาใช้ในการพิจารณาของศาลได้ เพื่อแก้ไขปัญหาคำให้การซักถามซ้ำที่สร้างความเสียหายทางจิตใจแก่เหยื่อ ให้มีการสืบพยานผ่านจอภาพโดยมีนักจิตวิทยาร่วมเพื่อสร้างความรู้สึกระงับใจในการให้ข้อมูลของเหยื่อ ให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าตรวจสอบพื้นที่เกิดเหตุทันทีก่อนมีการสั่งฟ้องเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาสิ่งคดีอย่างถูกต้องในขณะที่พยานหลักฐานยังไม่เสื่อมสลาย รวมทั้งให้มีพนักงานอัยการหญิงร่วมในการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับเพศด้วย

ด้านผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช.) ระบุว่า ปัจจุบัน สตช. ให้ความสำคัญกับการอบรมพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในระดับพื้นที่รายจังหวัดเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในกระบวนการสืบสวนสอบสวนคดีความรุนแรงและการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กอย่างเคารพสิทธิมนุษยชน สำหรับประเด็นการเปิดรับพนักงานสอบสวนหญิงซึ่ง สตช. เคยดำเนินการมาแล้วแต่ปัจจุบันไม่ได้เปิดรับต่อเนื่องนั้น จะเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติพิจารณาเปิดรับพนักงานสอบสวนหญิงเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับเพศต่อไป นอกจากนี้ สตช. ยังเน้นการทำงานเชิงรุกและการปรามปรามอย่างจริงจัง เช่น มีการนำกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินมาใช้ดำเนินการกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ำนุษย์ด้วย

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวปิดงานเสวนา สรุปว่า กสม. จะนำข้อมูล และข้อคิดเห็น ที่ได้จากการเสวนาครั้งนี้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อเสนอให้เกิดการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวบรวมและวิเคราะห์เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการป้องกันแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเชิงระบบ ทั้งนี้ เพื่อสร้างสังคมที่ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปลอดภัยยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

25 พฤษภาคม 2565